

Sygn. akt II KO 17/18

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

w sprawie **J. O.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 czerwca 2018 r.,

kwestii wznowienia z urzędu postępowania,

zakończanego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Ł.

z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa .../13,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 11 stycznia 2013 r., sygn. akt XVIII K .../12,

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł., wyrokiem z dnia 11 stycznia 2013 r., sygn. akt XVIII K .../12, J. O. uznał za winnego popełnienia trzech czynów: z art. 197 § 1 i § 3 pkt 1 k.k. (pkt I), z art. 189 § 1 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt II) oraz z art. 190 § 1 k.k. (pkt III) i za to skazał go na karę łączną 5 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego, Sąd Apelacyjny w Ł., wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa .../13, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Wywiedziona przez obrońcę skazanego kasacja została, w dniu 30 września 2014 r., oddalona jako oczywiście bezzasadna.

W dniu 16 kwietnia 2018 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego J. O. z dnia 15 lutego 2018 r. zatytułowane „wniosek sygnalizacyjny o wznowienie postępowania karnego z urzędu”. Obrońca skazanego, powołując się na przepisy art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. wniósł o rozważenie możliwości wznowienia postępowania z urzędu i uchylenie - na podstawie art. 547 § 2 k.p.k. - prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa .../13 i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał, że postępowanie powinno być wznowione na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., gdyż J.O. został dwukrotnie skazany za popełnienie tego samego czynu. Stało się tak wskutek potraktowania zachowania polegającego na pozbawieniu pokrzywdzonej wolności najpierw jako jednego ze znamion przestępstwa zgwałcenia, a następnie jako odrębnego czynu z art. 189 k.k. W rezultacie doszło do naruszenia przepisu art. 11 § 2 k.k., poprzez jego niezastosowanie i nie przyjęcie realnego zbiegu przepisów art. 197 § 3 k.k. i art. 189 § 1 k.k., a także naruszenia res iudicata, stanowiącej gwarancję procesową, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wznowienie postępowania z powodu uchybień określonych w art. 439 k.p.k. jest możliwe tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW z 2005 r., z. 6, poz. 48). Strona nie dysponuje w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania karnego. Może jednakże, w oparciu o treść art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizować sądowi potrzebę podjęcia czynności z urzędu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2007 r., V KO 68/07, OSNwSK 2007/1/2880; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2014 r., III KO 37/14, nie publ.). Pismo to nie stanowi jednakże wniosku o wznowienie postępowania (podlegającego stosownym rygorom i stosownej procedurze rozpoznania), tym samym nie jest wiążące dla sądu i nie wszczyna postępowania o wznowienie.

W związku z powyższym „wniosek sygnalizacyjny” obrońcy skazanego J. O. z dnia 15 lutego 2018 r. traktować należało jako jego inicjatywę rozważenia przez Sąd Najwyższy możliwości wznowienia postępowania z urzędu, w oparciu o przepis art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k.

Dokonując takiej analizy, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyjęcia zaistnienia uchybienia wskazywanego przez obrońcę skazanego, ani też innych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., które zgodnie z art. 542 § 3 k.p.k. mogłyby stanowić podstawę wznowienia postępowania z urzędu.

Podnieść należy, że przesłanka z pkt 8 § 1 art. 439 k.p.k. dotycząca naruszenia **powagi rzeczy osądzonej** (*res iudicata*) zachodzi wtedy, gdy przedmiot orzeczenia w danej sprawie obejmuje w całości lub wykracza poza przedmiot postępowania wcześniej prawomocnie zakończzonego. Przepis art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. odnosi się nie tylko do tego samego czynu, ale także do tej samej osoby (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2010 r., IV KK 172/10, OSNwSK 2010/1/1541, Prok.i Pr.-wkł. 2011/1/18, Biul.PK 2010/4/15). Przesłanka powagi rzeczy osądzonej wynika z potrzeby zapewnienia stabilności prawa i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym i jest konsekwencją zasady *ne bis in idem*, stanowiącej gwarancję procesową, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary. Stan rzeczy osądzonej stoi zatem na przeszkodzie nie tylko prowadzeniu nowego postępowania o ten sam czyn, ale także nie pozwala na kontynuowanie postępowania po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego to postępowanie (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., V KK 407/13, LEX nr 1439399).

W rozpoznawanej sprawie nie można tracić z pola uwagi, że – jak wynika z wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 11 stycznia 2013 r., sygn. akt XVIII K .../12, utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa .../13 – J.O. został uznany za winnego popełnienia trzech czynów, w tym czynu z art. 197 § 1 i § 3 pkt 1 k.k. (czyn z pkt I wyroku) oraz czynu z art. 189 § 1 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (czyn z pkt II wyroku) w jednym postępowaniu. Do naruszenia powagi rzeczy osądzonej dojść zatem nie mogło bowiem – jak wskazano wyżej – wobec J. O. co do tych samych czynów (z pkt I i II

wyroku) nie toczyło się postępowanie wcześniej prawomocnie zakończone. Sąd orzekający w I instancji – wbrew twierdzeniom wnioskodawcy – nie skazał go zatem dwukrotnie za popełnienie tego samego czynu ale jednokrotnie m.in. za dwa wyżej wskazane czyny zakwalifikowane jako przestępstwo bezprawnego pozbawienia wolności oraz przestępstwo zgwałcenia.

Nie sposób też oprzeć się wrażeniu, że wnioskodawca jedynie pozornie powołuje się na zaistnienie przesłanki powagi rzeczy osądzonej, koncentrując swoją uwagę w uzasadnieniu wniosku na kwestii nieuwzględnienia przez sąd realnego zbiegu przepisów art. 197 § 3 k.k. i art. 189 § 1 k.k., a w konsekwencji na naruszeniu przepisu art. 11 § 2 k.k. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż w sprawie nie doszło do wskazanego zbiegu, czyniąc niejako uchybienie wymienione w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. okolicznością umożliwiającą wystąpienie z wnioskiem sygnalizacyjnym.

Mając powyższe na względzie uznać należy, że sytuacja, o której mowa w piśmie obrońcy, w ogóle nie miała miejsca. Z tych też względów orzeczono jak na wstępie. Ponieważ przedmiotem rozpoznania nie był tu wniosek o wznowienie, lecz kwestia wznowienia postępowania z urzędu, Sąd Najwyższy nie orzekł o oddaleniu wniosku, lecz o braku podstaw do wznowienia *ex officio*.

kc